СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 81. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 8. квітня, 1927. VOL. XXXV. No. 81. Jersey City, N. J., Friday, April 8. 1927. THREE CENTS

КУЛИДЖ ПРОТИ НЕЗАВИСИМОСТИ ФИЛИПИНІВ

ПРОТИВИТЬСЯ НАВІТЬ НАРОДНОМУ ГОЛОСОВАННЮ НАД СЕЮ СПРАВОЮ.

ВАШИНГТОН, 6. квітня. — Президент Кулидж відмовив нині підпису для ухвали филипинської леґіслятури, після котрої незадовго мавби відбутися на Филипинських островах плебісцит над питанием, чи не стати сим островам независимими від Злучених Держав.

Відкидуючи сю резолюцію, президент заяляе, що таке голосоване булоби передвчасне та не переконалоби нікого, що Филипинцям справді потреба дати тепер независимість.

Після ухвали леґіслятури, кождий Филипинець, управнений до голосовання, мавби при найблизчих виборах відповісти на питанне: Чи бажаеш ти сейчасової независимости для Филипинських островів? Відповідь на се питанне моглаби бути лишень або „так" або „ні". Всяка друга відповідь уневажнилаби голос. Колиб голосованне випало в користь независимости, тоді ґубернатор Филипинських островів мавби порозумітися з федеральним урядом у Вашинґтоні в справі переведення народного бажання в життя.

ЮНІЯ ЗАКИДУЄ ПОЛІЦІЇ СТРАЙКОВІ ПЕРЕКУПСТВА.

ВЛАСТИТЕЛІ КУШНІРСЬКИХ ШАП МАЛИ ПЛАТИТИ ПОЛІСМЕНІВ ЯК СВОЇХ УРЯДНИКІВ.

НЮ ЙОРК, 6. квітня. — Перед міським судом почалося тут слідство над хабарництвом місцевої поліції підчас великих робітничих страйків.

Слідство веде суддя Джосеф Кориґен. Як обжаловуючі виступають урядники Американської Федерації Праці, які вже кілька разів подавали публичні закиди проти місцевої поліції. Обжалованих маеться допера викрити на слідстві, тому й слідство звернене проти безіменних осіб (се в американській процедурі називается „проти Джана Дова").

На нинішньому переслуханню ставав Матю Вол, віцепрезидент Американської Федерації Праці. Він представляв, що ся організація перевела слідство над ролею поліції підчас страйку кушнірів та дістала докази, що властителі кушнірських шап платили підчас страйку полісменів як звичайних урядовців своїх підприемств. Інспектори поліції діставали по 250 долярів у тиждень, капітани 100 до 150 долярів, ляйтнанти по 50, сержанти 20 до 25, клерки по 10 до 15 і т. д. В сей спосіб підприемці видавали на поліцію 3,800 долярів у тиждень. За сі гроші поліція побивала страйкарів.

ВИБУХ У РАФІНЕРІЇ НАФТИ.

16 ОСІБ ПАДЕ ЖЕРТВОЮ.

ПАРКО, Вайоминг, 6. квітня. — В рафінерії нафти підприемства Продюсерз енд Ріфайнерс Корп. случився вибух, наслідком котрого 16 осіб згинуло на місци, а 7 других вийшло з тяжкими попареннями.

В стейті Вайоминг е закон про стейтове обезпеченне для робітників, наслідком чого стейт буде мав виплатити родинам жертв 75 до 100 тисяч долярів відшкодовання.

СПРАВА САКО И ВАНЦЕТТІ ЗНОВА НАБИРАЕ СВІТОВОГО РОЗГОЛОСУ.

БОСТОН, Месечузетс, 6. квітня. — Суддя стейтового суду Тейер виголосить у найблизчу суботу присуд смерти на Сако й Ванцетті.

Рішенне висшого стейтового суду в їх справі знова рушило справу перед світовим форум. З ріжних країв світа доносять про протести проти виконання засуду смерти на обжалованих. З Лондону прийшли протести від англійських робітничих ґазет. В Берлінії протестуе соціялістична партія й юнії. В Женеві й Мексику поліція мусить давати американським амбасадам спеціяльну захорону перед можливими демонстраціями зі сторони робітників.

СУД НАД ІМІГРАНТОМ ЗА ВБИЙСТВО ЛІКАРЯ.

НЮ ЙОРК, 6. квітня. — На нинішнім засіданню стейтового суду, що веде розправу проти італійського іміґранта Френка Каруса, що вбив д-ра Каспера Пендолю, як винуватого за смерть сина, ставав як свідок у власній справі самий обжалований.

Він зізнав, що до вбийства штовхнуло його захованне лікаря при тілі помершого. Коли батько сказав лікареви, що хлопчина-пацієнт помер, лікар мав посміхнутися та сказати, що він тому не винен. Батько на вид усміхненого лиця стратив розум. Він кинувся на лікаря, схопив його за горло та почав його обкладати кулаками. Лікар відбивався. Коли однак лікар стратив силу, батько побіг до кухні, схопив ніж і зарізав лікаря. Жінка була свідком усеї події.

Вирок у справі západe відай завтра.

ВИБОРИ В ШИКАҐО МАЮТЬ МАТИ ВПЛИВ НА ПРЕЗИДІЯЛЬНІ.

ШИКАҐО, 6. квітня. — Прихильники президента Кулиджа кажуть, що вибір Томсона мейором міста Шикаґо е водою на їх млин, бо Томсон мае бути противником Лавдена, котрий був головним суперником Кулиджа в тім місті.

Та з другої сторони кажуть, що Томсон відай не піде попирати кандидатуру Кулиджа, але самий стане кандидувати.

БРІЯНД ВИТАЄ АМЕРИКУ З ПРИВОДУ ДЕСЯТИЛІТТЯ ВСТУПЛЕННЯ АМЕРИКИ ДО УЧАСТИ В СВІТОВІЙ ВІЙНІ.

ПАРИЖ, 5. квітня. — Разом з відповідию в справі розоружної морської конференції переслав заграничний міністер Франції Бріянд на руки през. Кулиджа привіт з приводу десятиліття вступлення Америки до боротьби в світовій війні. Бріянд каже, що хоч Франція не йде тепер в справі розоруження разом з Америкою, то одначе обі держави йдуть до до тої самої цілі тільки ріжними дорогами. В своїм привіті привитав Бріянд рівнож і американських леґіонерів, що боролись в Франції. Рівнож і міністер війни Пенлеви, сидячи на тім самім кріслі і в тім самім кабінеті, коли читав відомість про участь Америки в світовій війні, приняв американських репортерів і висказав свою вдяку 2,000,000 американських жовнірів, що станули по стороні аліянтів.

СЕРЦЕ ЦІСАРЯ КАРЛА.

Посадник міста Шекесфеґервар на Мадярщині звернувся через ґрафа Каролі до бувшої цісареви Зити з проханням о видачу серця бувшого цісаря Карла, яке він хоче поховати в гробівці давніх мадярських королів Арпадів. Як відомо, тіло останнього австрійського цісаря лежить тимчасово поховане на Мадейрі, а серце зложено в Леавеіто, в місці перебування екс-цісареви Зити. На випадок дозволу на перевезення, зложать те серце в дорогоцінній пушці, справленій на кошт громади міста Шекесфеґервар, що буде похована в королівській гробниці.

ПЕРЕСЕЛЕННЯ ВЯЗНІВ ЗІ ЛЬВОВА.

Найбільшою вязницею на терені Східної Галичини є карна вязниця у Львові т. зв. Бриґідки. Тут здебільшого держали Українців, як загалом політичних вязнів. Щоб одначе відірвати вязнів від їх родин, а тим самим відібрати їм змогу помочі зі сторони найблищих, міністерство в Польщі видало розпорядок, щоби на будуче в сій вязниці не тримати засудженців, тільки уживати її як слідчу вязницю. Транспортовання вязнів вже зачалося. Частину перевозять до Дрогобича, а більшість до Бронок і Святих Хрестів, найстрашнійшої вязниці в Польщі. Сей розпорядок викликав серед вязнів велике оґірчення. Зокрема перенесення до тюрми Святих Хрестів, котра вже стільки жертв забрала, і кождий вязень котрий там дістаеться, прощаеться з надією вийти живим.

ПОВІНЬ СТРАЙКІВ У ПОЛЬЩІ

Як минулої весни, так і цього року розгорілися в Польщі страйки. В Лодзі страйкуе 130,000 мануфактурних робітників, в Бельску 10,000. Робітники домагаються підвисшення платні, на що не годяться фабриканти. Уряд посередничить, але поки що безуспішно.

ПРИСУД СМЕРТИ В ПЕРЕМИШЛІ.

Перед лавою присяглих в Перемишлі відбулась розправа проти Радийовського, який вбив свою наречену Моспанівну. Обвинувачений через кілька літ залицявся до Моспанівної, яка однак не відплачувала йому любовою з своеї сторони. Колиж одного разу Радийовський зажадав від Моспанівної рішучої відповіді, що вона годиться вийти за нього, а вона відмовила йому дати таку згоду, виведений з рівноваги Радийовський хопив сокиру та розчерепив Моспанівній голову, розуміється, вбиваючи її на місці.

Обвинувачений боронився тим, що в час свойого вчинку був дуже поденервований.

Присяглі судді 10 голосами потвердили питання в напрямі вбивства. На цій підставі суд засудив Радийовського на кару смерти. Засуджений присуду не прийняв і зголосив зажалення неважности.

ПОЛЬСЬКІ СЕНАТОРИ ГРОЗЯТЬ ПОЛЬСЬКИМ ХЛОПОМ.

В четвер, 10. березня, відбувалася в польськім сенаті дискусія над буджетом міністерства освіти. Між иншими промовляв сен. Карпинський, виволікаючи перед сенатом всі практики польської влади. Це так обурило сенатора з Пяста Блискоша, що він у своїй промові накинувся в просто нечуваний спосіб на Українців. Між иншим заявив він: „Ви, Українці, такі захланні, що анектуете Польщу не тільки по Люблин, але по Вислу. У ваших „Рідних Хатах" ширите ненависть до Поляків, підбуруете нам (!) хлопів. Польські хлопи мені говорили, що за кожного польського хлопа впаде 25 українських аґітаторів. Остерегаю панів, — перестаньте так бавитися"!

Чи треба яких пояснень до тої багатомовної промови?

НАГЛИЙ СУД У ЛЬВОВІ.

Перед військовим судом відбулась нагла розправа проти Беньковского та Лерха, обвинувачених у викликанню бунту в військовій вязниці. Першого з них засудив суд на кару смерти через розстріл, справу другого передано під розгляд звичайного суду.

Оборонець Беньковского звернувся до трибуналу з проханням, щоби Беньковского представити до помилування президента. В телеґрафічній дорозі звернено ся до президента, який уласкавив засудженого на смерть з заміною на 15-літню тюрму.

МАРЕВО ЛИСТОПАДОВИХ ДНІВ.

У львівськім карнім суді після 9 літ ставав перед судом Павло Пелех, званий також Давидовський, який під фальшивим прізвищем вступив в 1918 р. до польського війська. У листопаді 1918 р. мав він з товаришами ограбити кілька домів у Львові. Обвинуваченого звільнили, бо вже у свій час доказали, що він усю добичу віддавав своему начальству.

СМЕРТНИЙ ПРИСУД У СТРИЮ.

Перед трибуналом присяжних суддів у Стрию відбулася розправа проти Михайла Мельника з Семиґенова біля Сколього. Акт обвинувачення закинув йому, що вертаючи з ярмарку в Сколім, стрінув він селянина з Синевідська і в часі дальшої дороги, коли той заснув, убив його. Він насамперед приголомшив його колом, потім задушив, забрав гроші з кишені, і втік. Трибуная одинайцяти голосами потвердив вину обвинуваченого, супроти чого Мельника засуджено на кару смерти. Се перший від 1908 року смертний присуд, виданий у Стрию. Оборонець обвинуваченого вніс зажалення неважности.

ВІК ПТИЦЬ.

Звичайно птиці, особливо дикі, живуть значно довше ніж ми думаемо. Так досвідами встановлено, що лебеді можуть дожити 300 літ. Соколи можуть жити більше ніж 150 років. Так само довго жувуть орли і шуліки. Особливо довго живуть папуги, які навіть у неволі проживаювь иноді більш як 100 років; запевнюють, що ворони живуть часто більше ніж 100 років. Так само і сороки можуть жити на волі довго; в клітках живуть звичайно 30 літ. Півень може жити 15, а іноді 20 років. Голуби здебільшого не доживають до 10 років: маленькі пташки живуть 8, а декотрі 18 років. Соловейки в неволі не видержують більше, як 10 років.

ХТО ЧОГО НЕ РОЗУМІЄ.

Української мови не хоче розуміти адвокат др. Людвік Ґжибовський в Чорткові, колишній соціяліст, недавній людовець, а теперішній член Звйонзку Направи Ржечипосполітей. Цей польський „вільнодумець" жадає завсіди доручення йому перекладів українських скарг на польську мову, чого не жадають інші адвокати з під стягу польської демократії. Це повинні запамятати собі головно ОО. Василіяне і СС. Василіянки зі Станиславова, які від ряду літ е постійними клієнтами д-ра Ґжибовського, хоча мають у Чорткові до вибору аж 4-ох українських адвокатів.

МАНІТОБА БУДЕ ДАВАТИ БУГАЇВ.

Манітобський премієр Брекен оповістив, що правительство не допустить до того, щоби система випозичання бугаїв загинула. Коли домініяльне правительство без перестороги закинуло сю систему, то правительство провінції візьме її на себе.

САМОГУБСТВО БРАТА ГЕНЕРАЛА ВРАНҐЕЛЯ.

Часописи повідомляють, що М. Вранґель, брат відомого команданта противбольшевицької армії, поповнив самогубство. Його жінка й діти перебувають у Відні.

АРЕШТУЮТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКИХ АҐІТАТОРІВ В ПЕКІНІ

ПЕКІН, 6. квітня. — Між чужинцями і Китайцями було богато дива з приводу наїзду поліції на будинки, які були в сусідстві совітської амбасади, а в яких мешкали люде, що були в сталім звязку з амбасадою. З будинків тих вивезла поліція богато возів большевицької лідератури, червоних прапорів та ріжних революційних відозв. Кромі того вивезено на двох возах кріси, пістолі і муніцію. Рівнож приарештовано 50 китайських жителів, а 22 російських, яких уважають висланниками московського уряду. Між арештованими мае бути двох Американців, яких однак поліція згодилася випустити і дати дозвіл на поворот до Америки.

Совітська амбасада внесла з приводу тої ревізії і арештів протест та заявила, що ті будинки належать до амбасади.

КАНТОНСЬКОГО КОМАНДАНТА ВИСИЛАЮТЬ НА ФРОНТ.

ШАНҐАЙ, 6. квітня. — Центральний комітет націоналістичної партії вислав до головнокомандуючого кантонською армією ґенерала Ченґ Кай Шека, телеґраму, в якій взиває його закинути всяку політику а відійти на фронт в околицю Сухова, бо там приходить до великої битви між полудневою армією а північною. Познаки битви вже видно по транспортах ранених, які перевозять з поля битви.

Кажуть, що ґенерал мабуть не послухае цего приказу. Він організуе противагу кантонському урядови в Ганков.

АМЕРИКАНЦІ ПОКИДАЮТЬ КИТАЙ І ВЕРТАЮТЬ ДОМІВ.

ТОКІО, 6. квітня. — До пристані в Йокагамі прибув перший транспорт американських біженців з Нанкінґ на кораблі Президент Медизон. Всі вони розповідають несотворені річи про свої переживання в Нанкінґ, коли їх грабували полудневі і північні війска. Місіонарі і професори кажуть, що завдячують життє головно своїм китайським ученикам, які їх оборонили, хоч многі з них за свою мужну поставу переплатили життем. Американці головно терпіли через те, що їх брали за Англійців.

До Америки вертае така сила людей з Китаю, що всі кораблі вже переповнені пасажирами на кілька місяців наперед. Богато не буде могло вернути сего літа, бо не буде місця.

ЦІКАВІ ОБРАЗИ З КИТАЙСЬКИХ БОЇВ.

ТОНҐ КАВ, Китай, почтою до Парижа, 13. марта. — Французький кореспондент оповідаючи про ситуацію в Хінах, додае деякі подробиці щодо китайських воен. Він каже:

Сегодня в Китаю маемо 1,500,000 жовнірів. Вони або борються або збирають податок. Жовніри хочуть тільки жити. Це їх властива ціль а не боротьба. Вони не хочуть самі вмирати в битві і не хочуть навіть забивати своїх противників. Це добре знають їх ґенерали, тому, коли прийшлося вибирати між ґранатами американськими, які пукають дуже тихо, а зате роблять страшну шкоду і дуже убийчі, всі ґенерали погодилися в тім, що гуманність китайська е противна тим ґранатам і замовлено ґранати китайського виробу, які пукають з страшним гуком, що його чути на милі, а зате не роблять буквально ніякої шкоди і не вбивають ні одної людини.

В Армії велику ролю відграваують чарівники. Один такий заложив цілий фронт таемничими картками, що хто переступить цей фронт, буде позбавлений опіки своїх предків. 50.000 армія не хотіла йти з того приводу до наступу. Порадив аж другий чарівник, який казав попричепляти до баґнетів куснік шматки, змоченої в крові як противагу попередному закляттю.

МУССОЛІНІ ВИСИЛАЄ НОВИЙ АЕРОПЛЯН ДЛЯ ПІНЕДА.

РИМ, 6. квітня. — Італійський диктатор Муссоліні висилае до Ню Йорку новий аероплян для відомого летуна Франческа Пінедо, який задумуе облетіти земську кулю.

Пінедови спалився в Каліфорнії літак і він був змушений перервати свою дорогу, яку досі перейшов з успіхом.

ВЕЛИКАНСЬКИЙ НІМЕЦЬКИЙ БУДЖЕТ.

БЕРЛІН, 6. квітня. — Німецький парлямент ухвалив 238 голосами проти 166 приняти предложений правительством буджет, який передбачуе державні видатки на 8,000,000.000 марок. На загал німецькі податковці зложать в тім році 11,000,000.000 марок, з чого 2,500,000.000 марок одержуть федеральні стейти. 1,300,000.000 марок призначено як пенсії для вдів і сиріт по впавших жовнірах, а 7,000,000,000 на видаток на армію і фльоту.

Податок, який припадае на особу сего року буде вдвое так великий як в 1913 році. Безробітних е тепер 1,400.000. Тягар репарацій даеться глибоко відчувати і міністер фінансів успособлений дуже песимістично щодо дальших перспектив. Мимо того, що торговля розвиваеться і е покриття на видатки, пануе загальна обава, що Німеччина тих тягарів довго не видержить.

ФРАНЦУЗИ ПРИКРАШУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ГРОБИ.

ПАРИЖ, 6. квітня. — З приводу десятиліття вступлення Америки до світової війни, прикрашено всі цвинтарі, на яких спочивають тіла погибших американських жовнірів, квітами, а преса подала теплі згадки про жертву з боку Америки, принесену Европі підчас світової війни.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

В ДЕСЯТЬ ЛІТ ПО ВИПОВІДЖЕННЮ ВІЙНИ

Дня 6. квітня сього року минуло десять літ з того часу, як Злучені Держави виповіли війну Німеччині й формально вмішалися в світову війну. Хоча без сумніву великий і памятний ювилей, сей день минає у загальнім життю Америки непомітно. Лишень у поважних американських „магазинах" появляються сього місяця ріжнородні ювилейні статті. Ось квітневе число магазина „Сервей Грефик" приносить статтю „Десять літ тому: Американський народ і Світова Війна". Статтю написав визначний історик Чарлз Бірд.

Вона пробує наперед дати коротку відповідь на питання: Чому Америка пішла до війни? Автор приходить до переконання, що за втягнене Америки відповідає передовсім самий тодішний президент Вилсон. За повернення американської суспільної опінії в сторону участи в війні відповідає аліянтська пропаганда, в якій головну ролю грали: почутте спільности культури Англії й Америки; страх перед утратою гроший, вложених у аліянтські підприємства й позички; інтереси великих сталевих підприємств, і таке инче.

Що дала війна Америці? — Автор на се питанне безпосередно не відповідає. Він лишень перечисляє страшні втрати в грошах і людях, ще більше страшні жертви в вольностях і умовій рівновазі народних мас, які мусіли покінчитися чорним росчарованням. Те росчаровання прийшло, і той, що Америку завів у війну в імя великих ідеалів людства, впав повалений і зломаний, фізично й душевно, під ноги тих, яких він лишень учора вів валити старий лад, які йому вчора в імя тої боротьби віддали необмежену власть.

Президент Вилсон поміг аліянтським генералам виграти війну, але він самий програв війну з аліянтськими політиками. Безсильний проти них, він вирікся всіх своїх засад правди й справедливости, щоби лишень добитися від аліянтів згоди на прийняття основ під „межинародний конгрес", під Лігу Народів. Американський народ, однак, був так росчарований у своїх надіях справедливости, що він за версайський договір повалив Вилсона та його партію.

На місце Вилсона прийшов Гардинг, який в одній зі своїх передвиборчих промов заявив, що Америка не йшла до війни битися за інтереси людства або демократію, а просто за свої права, себто інтереси. Ставши президентом, Гардинг зложив до кошу і версайський договір, якого коштом Вилсон окупив Лігу Народів, і саму таки Лігу Народів, а в три роки по завішенню оружа Америка заявила, що вона скінчила війну з централними державами, але задержує всі права зі завішення оружа й остаточної полагоди.

З ЗАКАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(Оригінальна допись до „Свободи" з Ужгороду).

IV.

Вісти про пляновану чесько-словацьким урядом „адміністративну реформу" збентежили не лиш самих наших Закарпатських Українців, але і наші національні меншости — очивидно з виїмком Чехів, в котрих власне інтереси та ціла реформа переводиться.

В першім ряді піднесли крик ужгородські купці — переважно жиди, для котрих получене з „реформою" перенесене столиці з Ужгорода до Мукачева означало би велику матеріяльну втрату, а декому і руїну. Вправді видавані за рептильні чеські і юдашівські польські (з кошицького конзуляту) гроші „Подкарпатскі Гляси" потішували купців, що до будинків призначених для губерніяльних властей прийшлоби до Ужгороду військо, однакож це не було ніякою потіхою, бо централні власти провінції стягають до столичного города усе масу интересантів, котрі більше ріжного рода закупна роблять, як це можливе у військових. Тай особиста вигода: мати всі висші власти на місци — рішала тут немало. Досить, що ужгородські жиди піднесли крик, а був він так сильний, що навіть сам накинений нам згори городський комісар Чех Грбек був примушений дати почин до протестної акції. Він іменно скликав в тій справі анкету зложену зі заступників всіх політичних, економічних та культурних організацій.

Вправді цілею тої анкети був лиш протест проти перенесення Цивільної Управи з Ужгороду до Мукачева, но на анкеті тій переважала думка, що тут не іде лиш о се чи столичним городом Закарпатської України має бути Ужгород чи Мукачево, але що тут іде о щось далеко важнійшого, а іменно взагалі о справу автономії Закарпатської України!

Не була чужою членам анкети також і та думка, що Чехи хотять приборкати словацьку опозицію за ціну відступлення Ужгороду з позістаючим єще при нім округом Словакії.

Підчас тої анкети виступили передовсім посли о. Волошин (укр. христ. нар. партія), Гагатко (москвофіл) та Гаті (комуніст) дуже остро проти чеських замахів, почім ухвалено острий протест і вислано його телеграфічно президентови республики і президентови міністрів а устно обявлено його віцегубернатором (фактично дійсному губернаторови) Розсіпальови. Ухвалено рівнож вислати з тим протестом депутацію до Праги.

Крім того комісар Грбек скликав в тій справі збори на площи Коратовича а в кілька днів пізнійше відбулися на ній ще одні протестуючі збори.

Пізнійше ходили по Ужгороді поголоски, що чеський уряд усуне п. Грбека з посади городського комісаря за таке демонстративне поступованнє його проти інтенції центрального правительства. Однак остаточно дано Грбекови спокій. Видно було преці, що він робить лише — як кажуть Німці „добру міну до злої гри", і що йому ходило передовсім о невтрачення популярности а тим самим і впливу на ужгородських громадян.

На тім однак протести і демонстрації не скінчилися. Навіть і наш мирненький та тихенький посол о. Волошин скликав в справі урядового проекту реформи адміністрації на нараду закарпатських послів і лиш ту зробив тактичну помилку, що не запросив на неї і послів комуністів.

У всякому разі явилися на ту нараду крім самого посла о. Волошина також ще Гагатко, Кралік та Корлат, а в заступстві посла І. Куртяка п. Ю. Феледешій. Посли Штефан (польський аграр) та Нечас (Чех-соціял-демократ) надіслали письма, в котрих згори солідаризуються з ухвалами конференції.

Ухвала та була ось яка:

Закарпатські посли стверджують з великим здивованнєм, що уряд приступаючи до перевору адміністрації Республики, втягнув до того і справу адміністрації Закарпаття, а не уважав за відповідне порозумітися перед тим що до того і з послами нашого краю.

Підписані посли заявляють вже тепер, що стоять на основах сен-жерменського мирового договору та державної конституції та протестують проти того, щоби в звязи з новим проектом адміністративної реформи роблено якінебудь аміни законів відносячихся до закарпатської України (Руси).

Підписані посли домагаються, щоби при обговорюванню адміністративної реформи, була покликана — як то діється в Словакії — комісія парляментарна і щоби вона евентуально план адміністр. реформи на Закарпаттю виготовила.

Що до границь між Словакією а Закарпаттєм повинно бути переведене референдум (загальне голосовання) людности, котре би приготовила і перевела комісія зложена з послів обох народностей.

Підписані посли протестують проти перенесення столиці Закарпаття з Ужгороду до Мукачева і зазначують, що центральний уряд вже пораз третій в важних справах дотичачих Зак. України поступає собі насильно, так як і в справі язиковій та в справі злуки трох жуп уряд не уважав за відповідне вислухати передовсім думки представників нашого народа.

Однакож на тих лише протестуючих кроках не скінчилося. Наші патріоти прийшли до переконання, що треба реактивувати стару нашу „Центральну Руську Народну Раду", котра власне в маю 1919 р. ухвалила в Ужгороді прилученнє Закарпатської України до чехословацької републики.— Великою хибою нашою було, що вона взагалі так довго спала і що не станула уже в обороні Директорії! Очивидна річ, що чеська газета „Подкарпатскі Гляси" видавана за згадані вже фонди накинулась зараз на ту нашу „Ц. Р. Н. Раду", закидуючи їй брак компетенції. Але вже сам факт, що цілий наш закарпатсько-український народ станув як один муж за Радою і підписуючи тисячами акуші за протестом її проти так званої реформи адміністрації та фактичного знесення нашої автономії, доказує найліпше, що авторітет тої Ради є великий і вона має повне право виступати яко представниця і обороныця прав того народа.— Очивидна річ, що Пепічки набравшись ще за Австрії щиро поліцейського духа, стараються і в тім випадку робити акції Ц. Р. Н. Ради перешкоди та переслідують жандармами людий, котрі збирають підписи з акцесом до протесту Ради — але насильства Чехів вже нашого народа не заголюкають, але противно — ще більше змінюють силу його відпору.

Така довга пассивність Ради, така довголітня мовчанка на насильства Чехів не може бути очивидно оправдана, але мож її лише зрозуміти, коли возьмемо на увагу ту діявольську розсідницьку роботу Розсіпала і других Пепічків, котрі то „язиковим вопросом" то боротьбами релігійними і підюджуванням одних проти других довели були до такої расприї між нами, що ми ані руш не могли були погодитись на одну спільну акцію. Тепер одначе під загрозою спільної великої небезпеки пішли в кут — бодай переходово „разногласія" межи нами і ми стаємо як один муж проти централістичних зазіхань на наше добре право.

Отже наша „Центральна Руська Народна Рада" уложила і ухвалила рішучий протест проти чеських адміністративно-реформаторських плянів вимірених головно на знесенне наших автономічних прав і вручила сей протест через шістьчленну делегацію президентови републики і чеськословацькому правительству.

В першій частині сего протесту уложеного в формі меморіялу критикується дуже гостро цілий проект адміністративної реформи та виказується в чім він нарушує наші права і стоїть в суперечности з сенжерменським договором.

Друга частина обіймає ряд домагань, а є вони ось які:

1). Щоби столиці Закарпатської України (Руси) не перенесено в який инший город, так як се стоїть в суперечности з волею цілого населення та з правами автономного сойму і знищило би матеріяльно і культурно дотеперішний столичний город Ужгород, котрий так бистро розвинувся від часів перевороту.

2) Щоби перед ухвалою закона організації політичної управи устaлено при помочи загального тайного голосовання (плебісциту) етнографічну границю поміж Словаками а Українцями у всіх округах великої кошицької жупи, а то там, де більшість славянського населення є греко-католицького або православного віроісповідання. На підставі того повинна бути установлена парляментарною українсько-словацькою комісією остаточна західна границя Закарп. України — відповідаюча етнографічним та економічним условіям. Доперва на підставі всіх тих документів повинен бути предложений проект закона згідно з § 3. пункт 9. конституційного основного закона.

3) Щоби губернатор, яко представник Зак. України був рівночасно і краєвим президентом і щоби по думці § 3. пункт 4. основного конституційного закона — автономні справи ніяким робом не переносились до компетенції централних міністерств.

4) Щоби в усіх автономічних ділах найвисшою інстанцією апеляційною був осібний автономний орган.

5) Щоби в законі було ясно сказано, що о скільки іде о Закарпатську Україну — організація політичної управи є тільки провізорична і не має нарушувати автономних прав Закарпатської України, на підставі котрих краєва управа повинна у своїм остаточнім виді залежати від нашого автономного сойму.

Меморіял „Ц. Р. К. Ради" не конче відповідає вимогам засадничої нашої політики/опертої на міжнародно обезпечених наших автономічних правах. — Автори сего пропамятного письма забули не це, що мають до діла з противником надзвичайно перфідним та неперебираючим в засобах, коли хоче осягнути якусь — звичайно безмежно самолюбну ціль. Коли такому партнерови подати палець, то він за цілу руку хапає, не диво отже, що така половичність в поступованню Ц. Р. Н. Ради дала нашим комуністам добру нагоду до атаків на неї і то на жаль — вповні оправданих.

Але тепер уже крайна пора, щоби заговорила і та громада Америка, з котрої там же найменше триста тисячів, як і прочі українські іміграти — чи то з Західної чи зі Східної України!

Зважте, Браття, що тут іде о істнування Вашого „пораненого брата", як наш закарпатський народ назвав колись Михайло Драгоманов.

Віки цілі ранили його та знущалися над ним звірські, бессердечні Мадяри. Вони не лиш що звели селянську нашу людність на торбу жебрачу, але ще й інтелігенцію нашу відчужили вповні від свого народу. — Чому наш селянин відноситься до переважної більшости священства з такою незвичайною ненавистю? Чогось подібного нема на цілім просторі великої Української Землі!

Тут винні не лиш коблини й роковини, тут винно ціле хибне поставленне нашого священства до своєї пастви. Воно пересякло через кість і кров панськими, повними погорди до робітного народа мадярськими потягами, воно встидалося свого власного народа, а виділо свій ідеал лише в дуяних мадярських графах і баронах! Очивидна річ, що і між собою і в своїх сімях вони уживали лише мадярської, то є панської мови, котра їх відріжнювала і вивисшала (в їх тупих головах) понад „смердячого Русняка".

Що більше — і тепер не ліпше, і в родинах навіть майже всіх наших великих патріотів уживается мадярщини, яко щоденної розговірної мови! До якогось часу — ми ще тер-

Конан Дойл.

ЗНАК ЧОТИРОХ.

(13)

Собака перебігла попри шинок під „Білим орлом" і шугнула мов скажена у велике подвіря з дровами, де робітники були вже в повному розгарі праці. Почерез пилування і тріски гнався Тобі далі долів вулицею, перебіг крізь перехід між двома купами дерева і вискочив нарешті, тріюмфально брешучи, на велику бочку, що стояла ще на тачках, на яких її привезли. З висолопленим язиком і блискучими очима стояв тепер Тобі на бочці і дивився то на Говмза, то на мене, чекаючи на знак признания. Бочка і колеса тачки були пересяклі темною теччю, і запах креозоту наповнював повітря. Одну хвилину стояли ми з Говмзом мовчки, стратівши мову, а далі бухнули обидва голосним сміхом.

VIII.

Добровільний корпус при Бейкер стріт.

— Що ж тепер буде? спитав я. Пропала слава непомильности Тобі.

— Він ішов за власним розсудком, відповів Говмз і здіймив собаку з бочки. Щодня возять по Лондоні креозот, його вживають головно, щоб напускати дерево; не дивниця, що наш слід був перехрещений другим. Бідний Тобі тут не винен.

— Чи не треба б нам віднайти ще раз перший слід?

— Так є, на щастя це недалеко. Що собаку збентежило було там на розі площі Найт, це певно два ріжні сліди, що розходилися в двох противних напрямках. Ми пішли за фальшивим, і тепер треба нам вернути до того другого.

Це не було трудно. Ми привели Тобі на площу, де він зробив був свою помилку. Він став крутитися навколо, а нарешті почав бігти в новому напрямку.

— Коли б тільки собака не завела нас на те місце, з якого була привезена бочка з креозотом! завважив я.

— Цього і я боявся, але, як бачите, він іде по хідникові, а тачки їздять дорогою. Ні, ні — тепер ми на добрій дорозі.

Вона вела нас долів рікою, перетинаючи площу Белмонт і Прінс стріт. На кінці Брод стріт вона завернула просто до води, де стоїть малий, деревляний корабельний варстат. Тобі завів нас на сам край берегу, потім станув і, скавулячи тихо, глядів на чорну струю.

— Щастя не сприяє нам, сказав Говмз. Тут втікачі взяли човен. Навколо лежало багато ріжних човнів то в воді, то на березі. Ми провадили Тобі від одного до другого, він обнюхував їх пильно, але не давав ніякого знаку.

Біля самої пристані стояв малий цегляний домок. На деревляній вивісці на другому поверсі було виписано великими буквами: „Мордкей Сміт", а під тим „винаймає човни на години й на дні". Друга напись на дверях повідомляла, що тут є також паровий човен, на що вказували теж великі купи коксу, що лежали на греблі. Говмз оглядався звільна на коло, а його обличча ставало ще більш понуре.

— Справа зле мається, сказав він. Ці драбуги хитріщі, ніж я думав. Вони постаралися затерти свої сліди. Побоююся, що тут ходить про справу, що була наперед уплянована.

Тепер відчинилися двері дому, і вибіг малий, може шестилітний кучерявий хлопчина, а за ним жінка низького росту з червоним обличчям і великою губкою в руці.

— Зараз ходи сюди і дайся мити, Джек, кричала вона; ти неговяю! Як батько прийде і побачить тебе такого брудного, тоді попамятаєш.

— Що за гарний, малий хлопчина! сказав Говмз дипльоматично. Що за любий гольтіпака з червоними щічками! Скажи, Джек, що тобі подарувати?

Хлопець думав хвилину.

— Одного шілінга, сказав він.

— Немає нічого, що ти волів би мати?

— Два шілінги, відповів швидко малий гільтай.

— Так добре. Вважай і лови! — Гарна дитина, пані Сміт.

— Так є, мій пане, велика й сильна на свій вік. Він і не хоче нікого слухати, головно, коли мого мужа цілий день немає в дома.

— То його нема? спитав Говмз розчарованим тоном. Дуже мені жалко, я хотів було з ним балакати.

— Він вчора рано немає його, пане, і я вже починаю справді непокоїтися, чого він так довго забарився. — Але якщо ходить про човен, то може я зможу послужити.

— Я хотів би винаймити його пароплав.

— Власне з пароплавом він поїхав, пане. Це мене дуже дивує, бо він не мав навіть досить вугля, щоб заїхати до Вульвіч і вернути назад. Як би він був взяв барку, то це було б друге діло. Нею він їздив вже нераз аж до Гревсенд, і як мав багато орудок, то там і ночував. Але що йому з пароплаву без вугля?

— Може він купив десь далі вугля?

— Можливо; але це на нього не похоже. Він все нарікає, що треба видати силу гроший, коли купується лиш декілька мішків. Також не дуже то довіряю тому каліці з деревляною ногою та з його препоганим обличчям і чужинецьким говором. Що він міг зробити з моїм старим!

— Каліка? — сказав Говмз, витріщуючи очі.

— Так, пане, той смаглий хлопчище з малпячим обличчам, що вже нераз питав тут за моїм старим. Останньої ночі він теж був застукав; мій чоловік певне вже знав, що він прийде, бо човен був вже під парою. Я кажу вам отверто, пане, ця справа мені не подобається.

— Але ж, люба пані Сміт, сказав Говмз, здвигаючи плечима, ви цілком непотрібно непокоїтеся. Як ви можете знати, що то був каліка, що приходив в ночі? Я не розумію, як ви можете говорити це з такою певністю.

— Його голос, пане, я зараз пізнала. Він такий шорсткий і невиразний. Як він застукав до вікна — могла бути тоді третя година. „Вставай, товаришу, крикнув він, пора йти на варту". Мій старий збудив Джіма — це наш найстарший — і обидва вони вийшли, не кажучи мені ні слова. Я чула тільки, як деревляний пень стукав об каміння.

— Чи той каліка був сам один?

— Цього не можу сказати, пане. Я не чула більш нікого.

— Дуже жалко мені, пані Сміт, я хотів би взяти ваш пароплав, люде хвалять ваш човен — як же то він називається?

— „Аврора!" — мій пане.

— Правда! — це не той старий, зелений човен з жовтими пасмугами, з таким широким передом?

— Борони, Боже; це такий гарний, малий човник, як тільки колинебудь був на цій ріці. Він наново помальований чорний, з двома червоними пасмами.

— Дякую вам гарно, пані Сміт. Треба сподіватися, що незабаром дістанете вістку про свого чоловіка. Я йду долів рікою і як тільки побачу де „Аврору", зараз скажу йому, що ви дуже журитеся. Чорний пароплав, кажете? —

— Ні, пане, чорний з білими круглими пасмами навколо.

— Так, так, очевидно. Це по боки були чорні. Доброго здоровля, пані Сміт. — Тепер переправимося поромом на другий бік, Ватсоне, перевізник уже власне. — Ми сіли на лавці на поромі. — Головна річ з такими людьми не дати їм ніколи пізнати, що те, що вони кажуть, має якенебудь значіння для нас. Скоро вони це завважуть, стають німі, як устриця. А як їх слухати ввесь час від нехочу, тоді можна звичайно довідатися все, що треба.

— Наш шлях тепер, здається, досить ясний, спитав я.

— Що ж ви робили би насамперед?

— Я наймив би човен і поплив би долів рікою за „Авророю".

— Любий друже, це було б велитенське завдання. Пароплав міг причалити в першій ліпшій пристані по одному або по другому боці ріки між цим місцем і Гриніч. З того боку моста цілими милями тягнеться цілий лябірінт місць до причалювання. Обшукати їх всіх коштувало б нас цілі дні, коли б ми хотіли робити те самі.

— Тоді зверніться до поліції.

— Ні. Я покличу Етельней Джонса правдоподібно аж в останній хвилині. Він незла людина, і я не хотів би зробити нічого, що могло б пошкодити йому в його професії. Але я рішився зробити все без його, як ми вже так далеко зайшли.

— Може дати оповістку і візвати перевізників, щоб зголосилися.

(Дальше буде).

пимо, але згори заповідаємо, що як найдалі до початку серпня се не зміниться — ми будем примушені імена тих „патріотів" публично оголосити.

Тут нема що звинятися, що — мовляв — се справа домашна, родинна, до котрої чужі не сміють мішатися. — Но! дали б Чехи такому свому краянови, котрий би говорив дома по німецьки! Ні! се не є справа приватна, се є справа публична, бо се є справа національної чести і гордости!

Треба і се знати, що власне той аристократизм нашої інтелігенції тручає її до того, що вона за всяку ціну тепер, коли мадярська перевага зломана — шукає собі якоїсь иншої „панської" мови, коби лиш не говорити мовою свого власного народа, українського!

Ми знаємо, що наші „превелебні", що перенеслись до Америки і там, о скільки вже не поангличились — говорять в родинах по мадярськи! Се скандал, се щось неможливого у инших народів, але у нас є се сумним фактом!

І тому тепер, коли ходить о піднесенне перед цілим світом головного протесту проти чеського насильства, ми не відкликуємось до американських „превелебних", хотя може — хто зна — і з них в однім або другім тліє ще якась іскорка привязання до свого, рідного, — але ми відкликаємось до робучої маси з нашого Закарпаття тепер у Америці сущої. Най вона піднесе грімкий свій голос в обороні Рідної Країни, най скликує віча, най висилає протести до тих великих держав, котрі Чехам дарували державну самостійність та до „Союза Народів", так як се президент Др. Петрушевич зробив!

Чехи — вибачте — десь мають те все, що наші краєві газети пишуть про них та їх лають. Ні! їх треба демаскувати та пятнувати перед великим політичним світом, у великих світових дневниках: Най їм лице лупиться від сорому, най не сміють своїх очий піднести, коли прийдуть на які небудь міжнародні збори, чи конференції, — а зосібна на збори славянські, на котрих вони звикли грати ролю так великих дуже Славянофілів!

Власне недавно дістали Чехи одного, незвичайно болючого поличника, бо отсе в Білгороді, столиці сербсько-кроатсько-словінської держави основано товариство для оборони автономних прав „Підкарпатської Руси"! Чиж треба більшого скандалу та більше болючого поличника?

А оскільки іде о Америку, то там наші браття з других українських земель повинні станути нам до помочи. Треба заложити осібне товариство для оборони прав нашої Закарпатської України, вислати депутацію до американського уряду, котрого попередний президент Вилзон також (за справою Масарика) причинився до заложення самостійної чеськословацької держави та до прилучення нашої Країни до неї. Треба підняти крик в пресі.

Не даймо згинути свому „пораненому братови" під чоботом чеського окупанта. Підопрім його у тій тяжкій боротьбі з „сльованским братр-ом". Не даймо згинути марно тому гарному і всіми божими дарами благословенному кусникови великої Української Землі!

Стефан Гойдич.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Іван Мартинець, Ню Йорк. — Таких листів з подяками ріжних старокраєвих організацій надсилають до редакції велику масу. Поміщувати їх неможливо.

П. С. — Дістали Вашу допись з 1 дол. За допись дякуємо. Доляра редакція не приймає, бо хоча вона має богато роботи з дописями, то се її робота, і за се від дописувателів заплата ніяка не належиться. Можете зложити доляра на якусь народну ціль.

Охочі.

До села спровадився новий священик і йому випало вінчати кілька пар. Не знаючи ще своїх парафіян по імени, він сказав: „Усі, що хотять вінчатися, хай приступлять до аналоя". — І як стій позривалися з місць усі старі дівчата, що були в церкві.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ВІДНОСИНИ НАШИХ ЗАКАРПАТСЬКИХ БРАТІВ ДО УКРАЇНЦІВ.

Від якогось часу, як бачу, в нашій газеті пишеться богато про наших братів ізза Карпат. Видно з того, що треба нам до них зближитися та помогти їм тепер оборонятися перед наступами нових ворогів на Закарпаттю. Наступає на них ворог та хоче відорвати від нашого народа великий кусень краю, щоби відтак десятки тисяч наших людий винародовити та перемінити на Чехів і Словаків. Нам треба помогти нашим браттям, бо їх справа се наша справа, а їх клопіт се наш клопіт, а їх нещасте се наше нещасте.

Але як ми радимося над тим, як їм помагати, то нам треба й знати, як трудно се буде їм помагати. Я жию тут у Бинґгемтоні вже 13 літ без перерви і за сей весь час я належу до парохії закарпатських Українців, і через те я можу дещо за них сказати. Як я належу до їх парохії через стільки часу, то з того вже видно, що мені добре з ними. Справді, се порядні й добрі люди.

Добрі й довірчиві, може занадто довірчиві. Вони повірили на сліпо в усяку аґітацію, яку серед них ширили, і до нині вони не можуть зрозуміти, що Українці з Галичини й Українці зза Збруча то їх рідні браття. Українець з Галичини се чомусь для них Поляк. Вони ніколи не возьмуть до себе галицького дяка (кантора). Мовляв, се польський дяк. За моєї памяти то я знав лишень два такі случаї. Свого часу був тут дякоучителем галицький Українець, п. Іван Тилявський. Коли він покинув уже сю дяківку, та збирався вертати до краю, то підчас його гостини в Бинґгемтоні просив його тодішний парох відвідати церкву. Дяк згодився, але тут на порозі церкви заступили їм дорогу люди й кажуть йому: „Де ти ідеш, Поляку, як ти вже раз подякував?" І не пустили.

Взяли були відтак раз ще одного галицького Українця, але йому так спикрилося чути про себе вічню визиванки „Поляк", що він покинув становище. Неменче цікава була афера з третим кантором, п. Корикорою. Він мав до поборення великі трудности на початку. Мусів він в дуже короткім часі приготовити хор. Але він сего всего доконав, і хор відтак мав богато дуже вдачних виступів, в місци й околиці. Священик не мав для нього слів похвалы. Але се знов було до якогось часу, бо відтак той самий священик став виступати проти того, що дяк Українець. Закидав йому, що він учить дітий говорити по українськи. Людиж собі потакували та казали, що учитель Поляк.

Звідки в них взялася ся поговірка, що кождий Українець споза Карпат се Поляк, тяжко сказати. Видно з неї лишень, що вони зовсім не знають тої тяжкої боротьби, яку переводять галицькі Українці проти Поляків. Не знають вони, як ненавидять Поляки галицьких Українців, як стараються їх нищити. Якби знали наші браття з угорської України се все, то тоді вони побачилиби, що називаючи галицьких Українців Поляками та переслідуючи їх як Поляків, якраз велику поміч дають Полякам, які їх теж з другого боку ненавидять.

Се є перша справа, яка ще мало відома серед наших братів угорських Українців. Друга справа, се відношенне межи вірою а нацією. Вони ще й досі думають, що віра а народність се одно й те саме. Вони кажуть, що Руснака пізнати по тому, що він належить до греко-католицької церкви. Перший раз наші місцеві угорські Українці почули ріжницю межи вірою а народностю від українських католицьких місіонарів з Канади, котрі отворили їм очи на те, що по приналежности до Риму пізнати лишень, чи чоловік католик, а його народність пізнати по тому, чи попирає він свій народ у його боротьбі за рівноправність межи другими народами світа.

Трета трудність то помішанне розуміння слова й народа „русского". Наші браття, що давнійше належали до Угорщини, вбили собі в голову, що вони „русскі", а Москалі пишуться теж „русскі", отже Москалі близчі угорським Руснакам, як Українці з Галичини або Українці зпід Київа. Таку аґітацію колись ширили Мадяри, для котрих був страшний український націоналізм з Галичини, бо він міг відродити Руснаків та не дати їм змадярщитися. Відтак по упадку Мадярщини ту саму політику ширили там Чехи і Словаки, бо для них краще як Руснаки будуть пробувати вчитися чужою московською мовою, якби вони мали вчитися близькою українською мовою. Чехи й Словаки знають, що попробувавши вчитися по московськи та побачивши, що воно не йде, Руснаки скоро станутъ учитися по словацьки й по чеськи, а відтак скоро станутъ Чехами й Словаками. Се вже й нині видно, бо я бачу, що Руснаки нападають на Українців з Галичини як на Поляків, хоча сі Українці не хочуть писати й говорити по польськи, а самі Руснаки читають ба навіть газети видають по словацьки.

Отсе я хотів написати нашим браттям з Галичини й знад Дніпра, аби вони знали, які трудности ждуть їх, як вони будуть пробувати підходити до своїх рідних братів зза Карпат. Дорога до зближення ще дуже далека, бо через ворожу аґітацію Мадярів, Чехів, Словаків і Москалів наші браття зза Карпат готові признати своїм братом скорше Мадяра з Будапешту, Чеха з Праги, Словака з Пряшева, або Москаля з Москви як Українця з Київа або Львова.

Та я вірю, що се колись мусить скінчитися. Попрацюймо троха, а прірва межи двома галузями нашого народа мусить затертися. Ми мусимо пізнати, що ми браття та що лишень вороги нас розділили.

Павло Поточняк,
Бинґгемтон, Ню Йорк.

ЗАКЛИК ДО СВІДОМИХ ЛЕМКІВ В АМЕРИЦІ.

Земляки!

Лемківщина наша находиться в оплаканому стані!

Лишена сама собі, не може протиділати злому впливови польонізації на свою молодь.

Ми, свідомі свого завдання, повинні зорганізувати „Комітет Допомоги Лемківщині", щоби фінансово - підтримати кождий крок в напрямі до культури і піднесення нашого племени з оплаканого стану під окупаційною Польщею.

Нас є досить богато, щоб збудувати тут таку організацію, яка малаб за ціль слідити за проявами життя Лемківщини, за її браками і потребами.

Це не є сепаратистичний рух проти „Обєднання", яке і так має занадто роботи, лиш свій комітет, щоб за гроші американських Лемків-Українців допомагав лиш Лемківщині.

Я прошу на разі всіх свідомих Лемків, що знають мене, щоби були ласкаві забрати голос в цій справі і як що не хочуть приватно так на шпальтах газет заявити свій погляд і думку, — а я тоді, маючи імена цих громадян, візвав би їх колись на нараду для організації такого комітету.

Не стягайте, бо це життєве питанне.

Петро Ковальчик,
513 Hussa St., Linden, N. J.

ХИТРИЙ ПЕТРУСЬ.

Було се перед самим Спасом. Закликала мати маленького Петруся, дала йому кілька центів і післала його до старого пасічника, щоби купив меду. На відході мати напоминала його:

— Памятай, — каже, — Петрусю, щоби ти меду не пробував їсти, бо як тільки вмачаєш пальчик в мід, так він тобі і відлетить.

Прийшов Петрусь до пасічника, переказав, що мати казала і віддав йому гроші. Дід взяв горнятко, набрав меду, накрив зверху папером, обвязав шнурочком і дав Петрусеви. А знаючи, як то діти дуже люблять мід, він на дорогу йому наказав, щоби він не зїв меду, бо се би йому на здоровля не вийшло.

Взяв Петрусь горнятко, подякував пасічникови і веселий пустився до дому. Іде він дорогою і так йому хочеться полизати меду, так хочеться, що аж слинка в роті тече.

Розкрив Петрусь горнятко, подивився до середини, і знова його накрив. Пішов трошки дальше і знов те саме, але пальця боїться вмачати в мід, щоби не відлетів.

Думав Петрусь, думав, аж нарешті таки видумав. Підняв з землі прутик, обтер з пороху і почав мачати його в мід та облизувати. Так мачав він, ідучи дорогою, аж нарешті в горнятку й нічого не остало.

Прийшов він до дому з порожним горнятком, плачучи, бо знав, що се йому так на сухо не пройде. Дістав він від матері за свою хитрість, а до того ще й мусів відхорувати, бо мід є шкідливий, коли його забогато зїсти.

Катря Новосад.

У нас і так уміють.

Приходить до редактора газети один з доморослих революціонерів і починає:

„Пане, тримайте з нами, з робочим людом, а ми озолотимо вас".

„А з ким же я тримаю, — питається редактор — як не з працюючим людом? Ви читаєте нашу ґазету, знаєте, що я в ній пишу?"

„Я цеї ґазети з засади не читаю, я бриджуся нею!" — відрізав гайдамака.

„Але-ж почитайте, будь ласка, переконайтеся, що я не брешу". — І тицьнув йому кілька нумерів ґазети в руку.

„Та чого ви від мене хочете? Я-ж не вмію читати..."

Довідалася.

На похороні: „Кумо, а хто це вмер?"

„Та ось той небіщик, що його несуть".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА.

На Рідну Школу.

З нагоди Різдвяних Свят зложили в нас слідуючі громадяне жертву на Рідну Школу: В. Романків $3; по $1: О. Костюк, М. Шабатура, В. Ницак, Н. Терещук, І. Палагнюк, М. Процько; по 50 ц.: Марія Шабатура і С. Пугара.

Разом зібрано $10 і вислано до Обєднання.

О. Костюк.

ЧЕСТЕР, ПА.

З іменин на інвалідів.

На іменинах в громадянина Василя Волянського зібрали К. Матківська, М. Лабіщак і Іван Совінський $11.05, які призначено для інвалідів і вислано до краю через Обєднанне.

Жертвували по $1: М. Мамчин, В. Волянський, І. Совінський, В. Косик, Г. Федоров; С. Коренда 60 ц.; по 50 ц.: І. Кульбіцький, И. Мороз, Н. Проць, В. Гарасим, А. Лібіщак, К. Волянська, В. Хищ; по 35 ц.: И. Брингилевич, І. Гачак; по 25 ц.: І. Кубіцький, В. Долинський і незнана особа.

ВІЛЛІНГ, В. ВА.

З хрестин на Рідну Школу.

На хрестинах у громадянина Юрія Севного, зложили чесні гості $7.50 на Рідну Школу, яку то збірку вислано до Обєднання.

Жертвували по $1: Ю. Севний, О. Габак, М. Горечко, І. Карась, П. Кітляр, Марія Баранська; по 50 ц.: Ілія Рафа, М. Пуціло; по 25 ц.: І. Ковальчик і І. Бабинець.

МИКИЗРАКС, ПА.

Вступаймо в члени Рідної Школи.

Посилаю свій дводневний заробок в квоті $10 на старокраєві цілі через Обєднаннє і прошу їх розділити ось так: $3 народний податок за 1927 рік; $1, членська вкладка до Рідної Школи; $2 для „Просвіти" у Львові, а $4, як різдвяний дар для Рідної Школи.

При тій нагоді хочу звернути увагу наших братів в Америці, щоби більше памятали про Рідну Школу. Бо біда наша буде головно через темноту. Усунемо темноту, приспішимо своє визволенне. Тому не тільки складаймо принагідні жертви на Рідну Школу, але ставаймо постійними членами Рідної Школи, оплачуючи річну членську вкладку в сумі $1. На постійних жертвах можна буде щойно збудувати добрий плян як поставити Рідну Школу на ноги.

Іван Кіналь,
член Рідної Школи.

БРУКЛИН, Н. Й.

Коляда на Народний Дім у Мостах Великих.

Громадяни Степан Заблоцький, Л. Кість, І. С. Балко, В. Гадюк, Д. Цюпа й Д. Кмита, занялися колядою на будову Українського Народного Дому в Великих Мостах, жовківського повіту, в Галичині.

Заходом сього комітету зложили жертви на сю цїль отсі:

По $5.00: Укр. Тов. Тараса Шевченка, С. Заблоцький, Л. Кісь, Іван Маєр, Томаш Череп, Д. Цюпа; по $3.00: Никола Занько; по $2.00: П. Насаль, В. Шийка, Д. Кмита, Д. Висоцький, І. Балко (Андрея), В. Балко, Настя Русин, А. Шарко, о. В. Лотович, В. Гладюк; по 1.00: Д. Ковальський, Т. Ковальський, І. Балко (Стефана), Ілько Шийка, Г. Васько, М. Тарко, Д. Тарко, И. Березанський, Гр. Березанський, С. Занько, Корнель Герман, І. Кмита, І. Крук, А. Крук, І. Петрушка, В. Нагірний, Д. Зварич, М. Чорній, І. Цюпа, К. Клим, О. Юрочко; по пів доляра: М. Волинський та П. Балко (Івана).

Разом заколядовано на Народний Дім в Мостах Великих суму $75.00. Сю суму зложено на мої руки, а я вислав її на призначене місце і ціль до краю, на руки громадянина та члена Дому в Мостах Великих Михайла Карповича (син Луця). Я певний, що наш рідний край не забуде жертводавцям щирої коляди та, що їх діло загріє всіх наших братів до помочи рідному народови.

С. Заблоцький.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ГАМТРАМК, МИШ. Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що збори відбудуться в неділю, дня 10. квітня, в Українській Хаті, 2240 Ґрейлінґ ул., точно о год. 2-ій пополудни. Обовязком кождого члена бути присутним на час. Довгуючих проситься вирівнати свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членів принимається тепер без оплати вступного до Союза і Товариства, тому кождого члена обовязком є приєднати хоч одного не зложили жертви на Сиротинець, члена. Проситься тих членів, котрі ще щоби принесли на сей мітинґ. — Іван Чайковський, предс.; Іван Курчак, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Сестр. Рожд. Пр. Богородиці, від. 36, повідомляє всіх своїх членкинь, що квартальний мітинґ відбудеться 10. квітня в неділю, о годині 2-ій пополудни, в гали церковній, 303 Гудсон Еве. Обовязком кождої членкині прибути на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Котрольна комісія буде здавати справоздание за три місяці. Неявившася членкиня підпадає карі після ухвали. Довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнів разі буде виключена зі Сестрицтва і У. Н. Союза. — Параиька Росоловська, предс.; К. Олексин, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Подаєсь до відома членам Тов. Надзбруча, від. 280, що збори відбудуться дня 10. квітня, о год. 1:30 пополудни, в Укр. Клюбі. Проситься членів прибути на сі збори. Адрес секр.: 920 Mont Vernon Street, Scranton, Pa.

ҐЛЕНТОНБУРИ, КОНН. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 138, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітинґ відбудеться в неділю, 10. квітня, о годині 2-ій пополудни, в гали церковній при Grove St. Проситься привести своїх знакомих, бо тепер принимається без оплати вступного. — Йосиф Патинок, предс.; М. Саламаха, секр.

БРУКЛИН, ҐРІНПОЙНТ, Н. Й. Укр. Тов. Дністер, від. 310, повідомляє своїх членів, що звичайний мітинґ відбудеться дня 9-го квітня, о год. 5-ій пополудни. Взивається всіх членів прибути і виповнити вкладки до Союза і до Тов. Довгуючі члени будуть суспендовані. — М. Федас, предс.; В. Сепишин, секр.

БЕЙОН, Н. ДЖ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 213, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться дня 12. квітня, о годині 7-ій вечером. Обовязком кождого члена прибути. Контрольна комісія здасть справоздание за три місяці. Пригадується довгуючим, щоб вирівнали свої залеглости, також ті члени, котрі ще не зложили своєї жертви на Сиротинець, повинні сповнити вже свій обовязок. Неявившийся член на мітинґ заплатить кару. — Ю. Бойко, рек. секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє, що мітинґ відбудеться о 7:30 вечером у вівторок, 12. квітня, в гали парохіяльний, 303 Hudson Ave. На порядку нарад є богато справ до полагодження. Проситься тих членів, котрі ще не зложили жертви на Сиротинець, щоби принесли на сей мітинґ. Неявившийся член заплатить кари 25 ц., а урядник 50 ц. — Антонів М., секретар.

З ПОЛЬСЬКОЇ „КУЛЬТУРИ".

В Ярославі поліцаї застрілили на вулиці втікаючого вломника Саву Боробіца з Радави. — З роки важкої вязниці дістав львівський розбишака Цесінський за те, що вбив ножем одного з своїх приятелів у суперечці на вулиці. Це є тільки „визначніші події"; з менших можна би скласти рубрику вдвоє більшу.

На основі зізнань нареченої вбитого при вул. Бема візника Кирила Жуковського, поліція арештувала двох апашів: Казімера Хмельовського і Владислава Дулембу. Наречена Жуковського і приятель його Іванків були свідками вбивства, але не виявили спочатку того, бо боялися мести апашів.

У присілку Піруни, біля Луквиці, пов. Любачів, 26-літня Петронеля Цецько задушила непілюбну дитину, яку видала на світ, щоб затерти за собою всякі сліди. Зробила, це за намовою батька дитини Осипа Пірона і задушену дитину сховала в стодолі.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХА...
... НАХОДИТИСЬ ...

ЯК БУДУЄМО СИРОТИНЕЦЬ У. Н. СОЮЗА.

251.

Савт Плейнфільд, Н. Дж. Жертви з хрестин на Сиротинець при У. Н. Союзі.

Дня 12. лютого 1927. відбулися хрестини у пп. Стефана і Катерини Дорош. Підчас веселої забави п. Николай Савчак сказав пару слів до зібраних гостий, виказуючи потребу і користи проектованого Сиротинця-Захисту при Українськім Народнім Союзі, завізвав до добровільних жертв на згадану ціль. Присутні дуже радо повітали цей зазив, а доказом цего є зібраних 36 долярів і 75 центів, котрі висилаємо на руки Комітету будови Сиротинця.

Жертви зложили слідуючі: Ф. Губернат і Шатковський по 5 долярів; П. Овсяний і Яскульський по 2 доляри; Р. Ярема 1 дол. і 50 цнт.; Н. Савчак, С. Цап, І. Назимець, М. Шарик, І. Зараска, В. Яскульський, Б. Куліковський, П. Кріль, М. Дмитерко, П. Кузичка, Г. Котула, К. Моґгі, Я. Цимбаліста, В. Малецький, А. Воронов, А. Зардето, С. Дорош, В. Гарагай, П. Гапчар, М. Міхалік, всі по по 1 долярови; дрібними датками зібрано 1 доляра і 25 центів, рарем 36 долярів і 75 центів. Впов. жертводавцям складаємо щиру подяку, що в такий культурний спосіб звеличали нашу забаву. — Остаємо з поважанням, Стефан Дорош і Николай Савчак.

252.

Сестрицтво св. Ольги в Нортгемтон, Па., відділ 318 У. Н. Союза.

В залученню висилаю чека на суму 29 долярів, як жертву на Сиротинець-Захист при Українськім Народнім Союзі.

З відділової каси ухвалено виплатити 10 долярів, а межи членицями і членами зібрано 19 долярів. Желаємо гарного успіху в розпочатім ділі і остаємо з глибоким поважанням. — За уряд, Іван Броцак, секретар.

253.

Товариство ім. Тараса Шевченка в Шікаго, Илл., відділ 252. У. Н. Союза.

До Хв. Комітету Сиротинця при Українськім Народнім Союзі.

На місячнім мітингу, котрий відбувся дня 20. лютого 1927. обговорювано справу Сиротинця-Захисту при Українськім Народнім Союзі. Тов. ім. Тараса Шевченка молоде новозорганізоване 1923. р. Годі було скорше поспішити з жертвою, бо наш відділ мав богато видатків в тім короткім часі свого істнування. Два члени померло і для хорих членів виасигновано велику суму гроша. Предсідатель Николай Читвінський і бувший делеґат минувшої конвенції виявили справу Сиротинця, що така інституція як буде побудована при Укр. Нар. Союзі, обітре сльози не одним сиротам, старцям тай калікам, але до сего могутнього діла треба труду і гроша. Члени товариства зрозуміли справу, і ухвалили виплатити з каси товариства 10 долярів а часть членів зложили від себе 19 долярів. Засилаємо до Вас разом 29 долярів. Не велика ця сума, але як і пословиця каже, громада великий чоловік, всі до питі тай буде бідному сорочка. Збірка ще продовжається. Желаємо Вам щасливого успіху в так поважнім ділі. — З належним поважанням остаємось, Николай Читвінський, предсідатель; Павло Хомин, секретар фінансовий; Стефан Барій, касієр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ